

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Σε αυτό το τεύχος παρουσιάζονται αναλύσεις αναφορικά με την παιδική φτώχεια, τις ιδιωτικοποιήσεις, την εκτίμηση του ΑΕΠ και τη δημόσια εκπαίδευση στην Κύπρο.

Σύμφωνα με την εμπειρική ανάλυση που διενεργήθηκε, η παιδική φτώχεια στην Κύπρο φαίνεται να παραμένει σε ήπια επίπεδα, παρά τη μικρή αύξηση που σημείωσε από το 2009. Σε αυτό συντελούν και οι κοινωνικές παροχές, των οποίων η σχετική σημασία για τις οικογένειες με παιδιά αυξάνει εν καιρώ κρίσης. Περαιτέρω περικοπές σε αυτές τις παροχές θα πρέπει να αποφευχθούν και να δοθεί έμφαση στην αναβάθμιση χρήσιμων κρατικών υπηρεσιών όπως η παιδική φροντίδα, η εκπαίδευση και η υγεία.

Κατά τα τελευταία χρόνια, η Κύπρος γίνεται ολοένα και λιγότερο ανταγωνιστική σε σύγκριση με την υπόλοιπη Ευρωζώνη στους κλάδους των τηλεπικοινωνιών και του ηλεκτρισμού. Αναλύοντας εμπειρικά σε ποιο βαθμό εναλλακτικά καθεστώτα ιδιοκτησίας των επιχειρήσεων κοινής ωφελείας συνδέονται με την παραγωγικότητά τους, εκτιμάται ότι αυτή η υστέρηση της Κύπρου οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη μεγάλη συμμετοχή του κράτους στο ιδιοκτησιακό καθεστώς των επιχειρήσεων στους εν λόγω κλάδους.

Το ΚΟΕ, εξετάζοντας ποικίλες οικονομετρικές μεθόδους παρακολούθησης των μακροοικονομικών εξελίξεων, έχει αναπτύξει μοντέλα που συνδέουν μεγάλο αριθμό μηνιαίων δεικτών με τα τριμηνιαία στοιχεία του ΑΕΠ, κατανάλωσης, επενδύσεων, εξαγωγών και εισαγωγών. Αναλύοντας τα σφάλματα των προβλέψεων διαφορετικών μεθόδων, προκύπτει ότι οι προβλέψεις που υπολογίζονται τον τελευταίο μήνα κάθε τριμήνου είναι ακριβέστερες.

Οι κρατικές δαπάνες ανά μαθητή είναι περίπου διπλάσιες από το ποσό που είναι πρόθυμοι οι Κύπριοι καταναλωτές να πληρώσουν για ένα ιδιωτικό σχολείο. Αυτό αποτελεί ένδειξη αναποτελεσματικότητας της δημόσιας εκπαίδευσης. Στο βαθμό που η κυβέρνηση θα θεραπεύσει τις δυσλειτουργίες του εκπαιδευτικού συστήματος, είναι δυνατό να βελτιωθεί ταυτόχρονα τόσο το δημοσιονομικό αποτέλεσμα όσο και η συμβολή των δημόσιων αγαθών στον περιορισμό της φτώχειας και των ανισοτήτων.

Σε αυτό το τεύχος:

- Παιδική Φτώχεια, Κοινωνική Πολιτική και οι Επιπτώσεις της Οικονομικής Κρίσης 2
- Ιδιωτικοποιήσεις και Ανταγωνιστικότητα στην Ευρώπη και την Κύπρο: Η περίπτωση των Τηλεπικοινωνιών και του Ηλεκτρισμού 3
- Προκαταρκτικές Εκτιμήσεις του ΑΕΠ και των Συνιστωσών Ζήτησης 4
- Μέτρηση της Αναποτελεσματικότητας και των Διανεμητικών Συνεπειών της Δωρεάν Δημόσιας Εκπαίδευσης 5
- Νέα του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών 6
- Νέα του Τμήματος Οικονομικών 7

Παιδική Φτώχεια, Κοινωνική Πολιτική και οι Επιπτώσεις της Οικονομικής Κρίσης

Χ. Κουτσαμπέλας, Α. Πολυκάρπου και Π. Πασιαρδής

Η μελέτη εξετάζει τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην παιδική φτώχεια στην Κύπρο. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιεί μια σειρά τεχνικών μικρο-προσομοίωσης ώστε να ληφθούν υπόψη οι αλλαγές στις πολιτικές (μέτρα λιτότητας), η άνοδος της ανεργίας και να προσαρμοστούν τα εισοδήματα στα τρέχοντα μακροοικονομικά δεδομένα. Το αποτέλεσμα της εφαρμογής αυτών των μεθόδων είναι η κατασκευή μιας «συνθετικής» κατανομής του εισοδήματος για το 2013, έχοντας ως αφετηρία τα δεδομένα της Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών, που διεξήχθη από τη Στατιστική Υπηρεσία της Κύπρου το 2009.

Συνήθως η μέτρηση της φτώχειας στην Κύπρο βασίζεται σε διαθέσιμα στοιχεία για τα δηλωθέντα εισοδήματα των νοικοκυριών που προέρχονται από την Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών (EU-SILC) της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή την Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών (ΕΟΠ). Η συλλογή των στοιχείων αυτών είναι αρκετά επίπονη και ως εκ τούτου η επεξεργασία και η δημοσίευσή τους απαιτεί χρόνο. Για παράδειγμα, οι πιο πρόσφατοι δείκτες φτώχειας που δημοσίευσε η Eurostat βασίζονται στα εισοδήματα του 2011. Όπως γίνεται φανερό, αυτή η χρονική υστέρηση είναι προβληματική σε μια περίοδο που αφενός οι εξελίξεις είναι ταχύτερες και αφετέρου οι κυβερνήσεις σχεδιάζουν σημαντικές μεταρρυθμίσεις των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και συνεπώς χρειάζονται όσο το δυνατόν πιο ακριβή πληροφόρηση για τις επιπτώσεις των πολιτικών τους. Οι τεχνικές προσομοίωσης που αναφέρονται πιο πάνω υπερπηδούν αυτό το πρόβλημα με εκτιμημένη επικαιροποίηση των δεδομένων και, κατ' επέκταση, των δεικτών φτώχειας, καθώς και άλλων δεικτών κοινωνικοοικονομικού ενδιαφέροντος.

Ο σκοπός της εμπειρικής ανάλυσης είναι διττός: αφενός να εκτιμήσει τα τρέχοντα επίπεδα παιδικής φτώχειας στην Κύπρο και αφετέρου να διερευνήσει το ρόλο της κοινωνικής πολιτικής αναφορικά με το στόχο της άμβλυνσης των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης. Σύμφωνα με τα ευρήματα της μελέτης, η παιδική φτώχεια αυξήθηκε οριακά από 13.1% το 2009 σε 13.9% το 2013. Το ποσοστό όμως αυτό κυμαίνεται σημαντικά ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του νοικοκυριού. Τα υψηλότερα ποσοστά φτώχειας εμφανίζονται στις μονογονεϊκές οικογένειες, στις οικογένειες με πολλά (τέσσερα ή περισσότερα) παιδιά, καθώς και στα νοικοκυριά των οποίων ο αρχηγός έχει χαμηλό επίπεδο μόρφωσης. Τέλος, η ηλικία των παιδιών φαίνεται να παίζει κάποιο ρόλο, αφού οι

οικογένειες με παιδιά ηλικίας 12-17 ετών παρουσιάζουν μεγαλύτερα ποσοστά φτώχειας σε σύγκριση με οικογένειες με μικρότερα παιδιά.

Η μετάβαση από το 2009 στο 2013 συνοδεύτηκε από ορισμένες μεταβολές ως προς την επίπτωση της παιδικής φτώχειας. Ο κίνδυνος φτώχειας παιδιών σε μονογονεϊκές οικογένειες μειώθηκε, αν και εξακολουθεί να παραμένει σε υψηλά επίπεδα. Αντίθετα, η παιδική φτώχεια αυξήθηκε σε οικογένειες με τρία ή περισσότερα παιδιά, ωστόσο η αύξηση αυτή είναι σχετικά μικρή. Τα νοικοκυριά με αρχηγό χαμηλού μορφωτικού επιπέδου, παρόλο ότι βελτίωσαν τη θέση τους, συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν υψηλότερο κίνδυνο παιδικής φτώχειας σε σχέση με νοικοκυριά των οποίων ο αρχηγός έχει δευτεροβάθμια ή τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Σε δεύτερο στάδιο της μελέτης ελέγχθηκε ο βαθμός στον οποίο τα οικογενειακά επιδόματα (με έμφαση στα επιδόματα τέκνου και μονογονιού) συντελούν στη μείωση της παιδικής φτώχειας. Οι εκτιμήσεις δείχνουν ότι στην απουσία των εν λόγω κοινωνικών παροχών, η παιδική φτώχεια θα ήταν αισθητά υψηλότερη (19.0% αντί 13.9%). Ειδικά για ορισμένες κατηγορίες, όπως οι μονογονεϊκές οικογένειες και οι οικογένειες με τρία ή και περισσότερα παιδιά, οι κοινωνικές παροχές παίζουν σημαντικό ρόλο στην άμβλυνση της παιδικής φτώχειας. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι ο κίνδυνος φτώχειας των μονογονεϊκών νοικοκυριών θα διπλασιαζόταν αν καταργούταν το επίδομα τέκνου και το επίδομα μονογονιού.

Συμπερασματικά, τα ευρήματα της μελέτης δείχνουν ότι η παιδική φτώχεια στην Κύπρο παραμένει κατά μέσο όρο σε ήπια επίπεδα παρά τις γενικότερες αρνητικές επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης. Σε αυτό συντελούν και οι κοινωνικές παροχές, των οποίων η σχετική σημασία για τις οικογένειες με παιδιά αυξάνει εν καιρώ κρίσης. Περαιτέρω περικοπές σε αυτές τις παροχές στα πλαίσια οικονομικής λιτότητας θα είχαν δυσανάλογα αρνητικές επιπτώσεις στην παιδική φτώχεια και καλό θα ήταν να αποφευχθούν.

Ταυτόχρονα, η κυβέρνηση θα πρέπει να δώσει έμφαση σε συγκεκριμένες ομάδες του πληθυσμού που πιθανόν να κινδυνεύουν περισσότερο από απώλεια εισοδημάτων και κοινωνικό αποκλεισμό. Η στήριξη των ομάδων αυτών δεν θα πρέπει αναγκαστικά να γίνει δια μέσου χρηματικών μεταβιβάσεων. Η παροχή και αναβάθμιση χρησίων υπηρεσιών στα νοικοκυριά (π.χ. παιδική φροντίδα, εκπαίδευση, υγεία) μπορεί να αποφέρει μεγάλα οφέλη στις οικογένειες με παιδιά. Εξάλλου, όπως έχουν δείξει πρόσφατες μελέτες, οι παροχές σε είδος είναι πολιτικά πιο αποδεκτές εν καιρώ οικονομικής ύφεσης σε σύγκριση με τις χρηματικές μεταβιβάσεις.

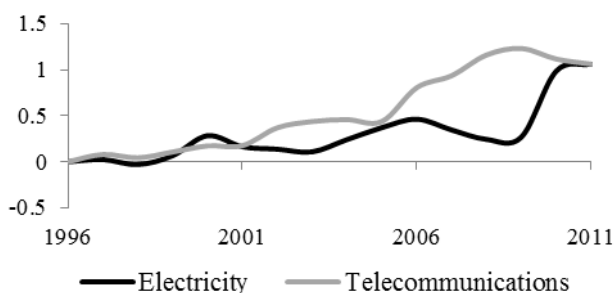
Ιδιωτικοποιήσεις και Ανταγωνιστικότητα στην Ευρώπη και την Κύπρο: Η Περίπτωση των Τηλεπικοινωνιών και του Ηλεκτρισμού

Χ. Καραγιαννάκης, Ε. Κεττένη, Θ. Μαμουνέας και Π. Πασιαρδής

Όρος για τη συνέχιση της έκτακτης χρηματοδότησης της Κύπρου από την Τρόικα είναι η αποκρατικοποίηση των ημικρατικών οργανισμών και συγκεκριμένα της Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου (ΑΤΗΚ), της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου (ΑΗΚ) και της Αρχής Λιμένων Κύπρου (ΑΛΚ). Αναμφίβολα, οι απόκρατικοποιήσεις θα βοηθήσουν να επιτευχθεί ο στόχος της μείωσης του δημόσιου χρέους. Ωστόσο, εγείρονται ερωτήματα για τα αποτελέσματα που θα έχει η εφαρμογή του σχεδίου αποκρατικοποιήσεων, ιδιαίτερα στην παραγωγικότητα, στην ανταγωνιστικότητα, στις τιμές των παραγόμενων υπηρεσιών, αλλά και στους μισθούς των εργαζομένων και στις θέσεις εργασίας.

Σε μελέτη που διεξήγαγε το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ)* χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία από χώρες της Ευρωζώνης για να εκτιμηθεί σε ποιο βαθμό εναλλακτικά καθεστάτα ιδιοκτησίας των επιχειρήσεων κοινής ωφελείας (public utilities) συνδέονται με την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητά τους. Η ανάλυση επικεντρώνεται στους κλάδους των τηλεπικοινωνιών και του ηλεκτρισμού.

Διάγραμμα 1: Δείκτης ανταγωνιστικότητας στην Κύπρο: Αποκλίσεις από την Ευρωζώνη

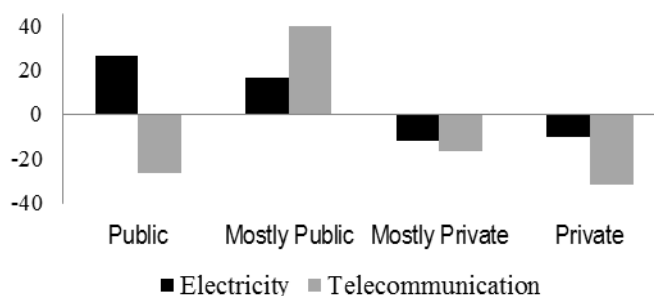

Το Διάγραμμα 1 δείχνει τις αλλαγές της ανταγωνιστικότητας στην Κύπρο σε σχέση με το μέσο όρο της Ευρωζώνης για την περίοδο 1996-2011, στους δύο κλάδους που εξετάζει η μελέτη του ΚΟΕ. Ο δείκτης ανταγωνιστικότητας υπολογίζεται ως η διαφορά της τιμής της εργασίας από την παραγωγικότητά της. Όταν σε μια χώρα αυτός ο δείκτης αυξάνεται περισσότερο από ό,τι σε άλλες χώρες, τότε αυτή γίνεται λιγότερο ανταγωνιστική. Μείωση της ανταγωνιστικότητας προκύπτει είτε από αύξηση της τιμής της εργασίας, είτε από μείωση της παραγωγικότητάς της. Νοούμενου ότι το Διάγραμμα 1 δείχνει πώς και πόσο οι διαχρονικές αλλαγές στην ανταγωνιστικότητα στον

ηλεκτρισμό και στις τηλεπικοινωνίες της Κύπρου διαφέρουν από τις αντίστοιχες αλλαγές στους κλάδους της Ευρωζώνης, οι θετικές τιμές στο εν λόγω διάγραμμα υποδηλώνουν το γεγονός ότι κατά μέσο όρο η Κύπρος γίνεται ολοένα και λιγότερο ανταγωνιστική σε σύγκριση με την υπόλοιπη Ευρωζώνη. Ιδιαίτερα, την περίοδο μετά το 2005 στις τηλεπικοινωνίες και μετά το 2009 στον ηλεκτρισμό.

Το σημαντικό ερώτημα που τίθεται είναι αν και σε ποιο βαθμό ένα σχέδιο ιδιωτικοποιήσεων θα βελτιώνει την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα αυτών των δύο κλάδων. Το Διάγραμμα 2 απαντά σε αυτό το ερώτημα, στη βάση δεδομένων που συνθέτουν εμπειρίες από τις ιδιωτικοποιήσεις στην Ευρωζώνη.

Διάγραμμα 2: Επιδράσεις εναλλακτικών καθεστώτων ιδιοκτησίας στην ανταγωνιστικότητα

Συγκεκριμένα, το Διάγραμμα 2 δείχνει την αλλαγή στην ανταγωνιστικότητα του κλάδου για διάφορα καθεστάτα ιδιοκτησίας, με σημείο αναφοράς ένα καθεστώς ισομερούς κρατικής και ιδιωτικής ιδιοκτησίας.

- Και στους δύο υπό εξέταση κλάδους, τηλεπικοινωνίες και ηλεκτρισμό, το πλήρως ιδιωτικό καθεστώς ιδιοκτησίας είναι το πιο ανταγωνιστικό. Αυτό ισχύει πιο πολύ στις τηλεπικοινωνίες από ό,τι στον ηλεκτρισμό.
- Το χειρότερο από πλευράς ανταγωνιστικότητας είναι το καθεστώς της πλήρως κρατικής ιδιοκτησίας στον ηλεκτρισμό και το καθεστώς της ως επί το πλείστον κρατικής ιδιοκτησίας στις τηλεπικοινωνίες.

Συμπερασματικά, η πορεία της ανταγωνιστικότητας στους κλάδους των τηλεπικοινωνιών και του ηλεκτρισμού στην Κύπρο συγκρίνεται αρνητικά με τους αντίστοιχους κλάδους στην Ευρωζώνη. Εκτιμάται ότι αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη μεγάλη συμμετοχή του κράτους στο ιδιοκτησιακό καθεστώς των επιχειρήσεων στους εν λόγω κλάδους. Επίσης, η εμπειρία της Ευρωζώνης δείχνει ότι στις τηλεπικοινωνίες το καθεστώς της μερικής αποκρατικοποίησης είναι λιγότερο ανταγωνιστικό, ακόμα και από αυτό της ολοκληρωτικά κρατικής ιδιοκτησίας.

* Karagiannakis C, E. Ketteni, T. Mamuneas, and P. Pashardes (2014) 'Public or Private: The Case of Telecommunication and Electricity industries in Cyprus and the EU', Economic Policy Paper, Economics Research Centre, University of Cyprus, forthcoming.

Προκαταρκτικές εκτιμήσεις του ΑΕΠ και των Συνιστωσών Ζήτησης

Χ. Παπαμιχαήλ και Ν. Πασιουρτίδου

Τα επίσημα τριμηνιαία στοιχεία των Εθνικών Λογαριασμών δημοσιεύονται 10 περίπου εβδομάδες μετά το τέλος του τριμήνου αναφοράς, ενώ με καθυστέρηση έξι εβδομάδων από το πέρας του σχετικού τριμήνου δημοσιοποιείται μια προκαταρκτική εκτίμηση μόνο για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ. Για σκοπούς παρακολούθησης των εξελίξεων στην οικονομία, αξιολόγησης των προοπτικών και έγκαιρης λήψης αποφάσεων οικονομικής πολιτικής, μπορεί να αξιοποιηθεί ένας μεγάλος αριθμός μηνιαίων δεικτών οι οποίοι είναι διαθέσιμοι πολύ πριν τη δημοσίευση των Εθνικών Λογαριασμών. Οι μηνιαίες αυτές σειρές περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, χρηματιστηριακούς δείκτες, επιτόκια, συναλλαγματικές ισοτιμίες, δείκτες τιμών καταναλωτή, τουριστικές αφίξεις, πωλήσεις τσιμέντου, ποσοστό ανεργίας, αριθμό εγγεγραμμένων ανέργων και κενών θέσεων εργασίας και δείκτες οικονομικού κλίματος.

Το ΚΟΕ, στα πλαίσια έρευνας για διεύρυνση των οικονομετρικών εργαλείων παρακολούθησης των μακροοικονομικών εξελίξεων, έχει αναπτύξει μοντέλα που συνδέουν ένα μεγάλο αριθμό έγκαιρα διαθέσιμων μηνιαίων δεικτών με τα τριμηνιαία στοιχεία του ΑΕΠ, κατανάλωσης, επενδύσεων, εξαγωγών και εισαγωγών*. Τα μοντέλα αυτά μπορούν να εκτιμώνται π.χ. κατά την πρώτη εβδομάδα κάθε μήνα και στη συνέχεια να χρησιμοποιούνται στην κατασκευή προβλέψεων για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και των συνιστωσών ζήτησης αναφορικά με το προηγούμενο και το τρέχον τρίμηνο. Οι προβλέψεις μπορούν να αναθεωρούνται με την έλευση νέων μηνιαίων στοιχείων. Σε σχέση με το μήνα που γίνεται η εκτίμηση, οι μηνιαίοι δείκτες που χρησιμοποιούνται παρουσιάζουν υστέρηση ένα με τρεις μήνες. Ανάλογα με την υστέρηση των μηνιαίων σειρών, κατασκευάζονται προβλέψεις για να συμπληρωθούν οι μηνιαίες παρατηρήσεις του τρέχοντος ή, αν χρειάζεται, και του προηγούμενου τριμήνου. Αφού συμπληρωθούν οι μηνιαίοι δείκτες για όλους τους μήνες του προηγούμενου και του τρέχοντος τριμήνου με δημοσιευμένα στοιχεία ή/και μηνιαίες προβλέψεις, ο κάθε δείκτης χρησιμοποιείται σε ξεχωριστό μοντέλο για την πρόβλεψη του τριμηνιαίου ρυθμού μεταβολής του ΑΕΠ, κατανάλωσης, επενδύσεων, εξαγωγών και εισαγωγών. Λόγω του μεγάλου αριθμού εναλλακτικών προβλέψεων που κατασκευάζονται, υπολογίζονται συνδυασμοί προβλέψεων που βασίζονται

στην ιστορική επίδοση πρόβλεψης των διαφορών μοντέλων.

Ο Πίνακας 1 παρουσιάζει το σφάλμα της πρόβλεψης (σε σχέση με ένα απλό μοντέλο) δύο μεθόδων συνδυασμού προβλέψεων:

Μέθοδος (α) βασίζεται στην ιστορική επίδοση πρόβλεψης του κάθε μοντέλου για ένα μεγάλο αριθμό περιόδων, δίνοντας μεγαλύτερη βαρύτητα σε προβλέψεις από μοντέλα με μικρότερο σφάλμα πρόβλεψης.

Μέθοδος (β) βασίζεται στην επίδοση πρόβλεψης του κάθε μοντέλου τα τελευταία τέσσερα τρίμηνα, επιλέγοντας την πρόβλεψη από το μοντέλο με το μικρότερο σφάλμα πρόβλεψης.

Η εφαρμογή της μεθόδου (β) φαίνεται να βελτιώνει την ακρίβεια των προβλέψεων του ΑΕΠ και των συνιστωσών ζήτησης, σε σχέση με ένα απλό μοντέλο αλλά και συγκριτικά με τη μέθοδο (α). Μεγαλύτερη μείωση στο σφάλμα της πρόβλεψης από τη χρήση μηνιαίων δεικτών επιτυγχάνεται για το ΑΕΠ, την ιδιωτική κατανάλωση και τις εξαγωγές. Η δημοσιοποίηση στοιχείων μέσα στο τρίμηνο μειώνει ελαφρώς το σφάλμα της πρόβλεψης αφού προβλέψεις που αναφέρονται στο προηγούμενο τρίμηνο σχετίζονται, γενικώς, με μικρότερο σφάλμα απ' ό,τι αυτές για το τρέχον τρίμηνο, όπου οι διαθέσιμες μηνιαίες σειρές είναι λιγότερες. Ωστόσο, προβλέψεις που υπολογίζονται τον τελευταίο μήνα του κάθε τριμήνου (δηλ. πιο κοντά στη δημοσίευση των Εθνικών Λογαριασμών) είναι ακριβέστερες από εκτιμήσεις που γίνονται νωρίτερα μέσα στο τρίμηνο μόνο σε μεμονωμένες περιπτώσεις.

Πίνακας 1: Σφάλμα πρόβλεψης σε σχέση με απλό μοντέλο

Τρίμηνο για οποίο υπολογίζεται η πρόβλεψη	Προηγούμενο			Τρέχον		
	Ιαν	Φεβ	Μαρ	Ιαν	Φεβ	Μαρ
Μήνας υπολογισμού πρόβλεψης	Απρ	Μαι	Ιουν	Απρ	Μαι	Ιουν
	Ιουλ	Αυγ	Σεπ	Ιουλ	Αυγ	Σεπ
	Οκτ	Νοε	Δεκ	Οκτ	Νοε	Δεκ
<i>Αρ. μηνών μέχρι τη δημοσίευση Εθνικών Λογαριασμών</i>	2	1	0	5	4	3
ΑΕΠ						
Μέθοδος (α)	0,89	0,89	0,89	0,91	0,91	0,91
Μέθοδος (β)	0,57	0,52	0,52	0,51	0,52	0,55
Ιδ. Κατ/ωση						
Μέθοδος (α)	0,88	0,88	0,87	0,93	0,93	0,92
Μέθοδος (β)	0,54	0,54	0,54	0,63	0,62	0,64
Δημ. Κατ/ωση						
Μέθοδος (α)	0,99	0,99	0,98	0,98	0,98	0,97
Μέθοδος (β)	0,74	0,74	0,74	0,71	0,72	0,74
Επενδύσεις						
Μέθοδος (α)	0,94	0,95	0,94	0,96	0,96	0,94
Μέθοδος (β)	0,66	0,67	0,67	0,75	0,72	0,71
Εξαγωγές						
Μέθοδος (α)	0,90	0,90	0,90	0,95	0,92	0,89
Μέθοδος (β)	0,57	0,55	0,55	0,67	0,61	0,62
Εισαγωγές						
Μέθοδος (α)	0,94	0,94	0,93	0,98	0,97	0,95
Μέθοδος (β)	0,63	0,68	0,67	0,78	0,70	0,76

* Το Ερευνητικό Έργο με Αρ. Πρωτοκόλλου ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ/ΟΙΚΟΝ/0311(ΒΙΕ)/03 συγχρηματοδοτείται από την Κυπριακή Δημοκρατία και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης της ΕΕ.

Σημ.: Χρησιμοποιήθηκαν τριμηνιαία στοιχεία Εθνικών Λογαριασμών για την περίοδο 1995Q1-2013Q3 και περίπου 80 μηνιαίοι δείκτες για την περίοδο 1995M1-2014M

Μέτρηση της Αναποτελεσματικότητας και των Διανεμητικών Συνεπειών της Δωρεάν Δημόσιας Εκπαίδευσης

Σ. Ανδρέου και Χ. Κουτσαμπέλας

Είναι γνωστό από τη βιβλιογραφία των δημόσιων οικονομικών ότι η δημόσια παροχή ιδιωτικών αγαθών ενδέχεται να είναι αναποτελεσματική. Στην εμπειρική ανάλυση του επιπέδου και των διανεμητικών επιπτώσεων της κρατικής παρέμβασης, η αξία των δημόσιων παρεχόμενων ιδιωτικών αγαθών συνήθως θεωρείται ότι είναι ίση με το κόστος παραγωγής τους. Αυτή η προσέγγιση προϋποθέτει ότι η δημόσια παροχή ενός αγαθού είναι αποτελεσματική υπό την έννοια ότι το κόστος παραγωγής ισούται με την προθυμία του νοικοκυριού να πληρώσει για το συγκεκριμένο επίπεδο του δημόσιου παρεχόμενου αγαθού.

Προκειμένου να διερευνηθεί η εγκυρότητα αυτής της υπόθεσης, η μελέτη προτείνει μια προσέγγιση στηριζόμενη στη θεωρία της συμπεριφοράς του καταναλωτή με στόχο τη μέτρηση της αναποτελεσματικότητας και των διανεμητικών συνεπειών της δωρεάν δημόσιας εκπαίδευσης μέσω της δημιουργίας ενός μοντέλου όπου ο χρηματικός δείκτης ικανοποίησης (ή αλλιώς η προθυμία του καταναλωτή να πληρώσει) μπορεί να υπολογιστεί από τις παραμέτρους ενός συστήματος ζήτησης.

Για την οικονομική αποτίμηση χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία τα οποία ήταν εύκολα διαθέσιμα (και συγκρίσιμα με άλλες χώρες) όπως αυτά που προέρχονται από τις Έρευνες Οικογενειακών Προϋπολογισμών (ΕΟΠ). Συγκριμένα, τα στοιχεία προέρχονται από την τελευταία διαθέσιμη ΕΟΠ της Κύπρου για το έτος 2009. Το δείγμα περιλαμβάνει νοικοκυριά με δύο ενήλικες (μη συνταξιούχους) οι οποίοι έχουν (ή όχι) παιδιά μέχρι και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, τα οποία φοιτούν σε ιδιωτικά ή/και δημόσια σχολεία. Τα κύρια αποτελέσματα της εμπειρικής ανάλυσης* δείχνουν ότι ένα νοικοκυριό με παιδί που φοιτά στη δημόσια εκπαίδευση έχει 12% υψηλότερη συνολική δαπάνη σε σχέση με ένα νοικοκυριό που δεν έχει παιδιά, ενώ η συνολική δαπάνη αυξάνεται στο 24% εάν το παιδί φοιτά σε ιδιωτικό σχολείο. Αυτό το ποσοστό αντιστοιχεί σε 5048€ (σε τιμές 2011) για ένα νοικοκυριό μεσαίου εισοδήματος†, και μπορεί να ερμηνευτεί ως το μέσο ποσό το οποίο ένα νοικοκυριό είναι πρόθυμο να δεχτεί για να αποποιηθεί του δικαιώματος δωρεάν φοίτησης του παιδιού του στο δημόσιο σχολείο.

Από την άλλη πλευρά, οι κρατικές δαπάνες ανά μαθητή υπολογίζονται σε 10276€ (σε τιμές 2011), ποσό διπλάσιο από το ύψος της αποτίμησης της δημόσιας εκπαίδευσης από το νοικοκυριό. Το μεγάλο χάσμα μεταξύ του κατά κεφαλή κόστους παραγωγής και της προθυμίας του καταναλωτή να πληρώσει θα πρέπει να ερμηνευθεί ως ένδειξη της αναποτελεσματικότητας του δημόσιου τομέα η οποία γενικότερα έχει δύο πηγές: (α) την τεχνική αναποτελεσματικότητα και (β) την καταναλωτική.

Η τεχνική αναποτελεσματικότητα οφείλεται στο ότι το ίδιο επίπεδο παροχών θα μπορούσε να επιτευχθεί με χαμηλότερο κόστος παραγωγής (για παράδειγμα, με την κατάργηση περιττών γραφειοκρατικών διαδικασιών, την πιο αποτελεσματική διαχείριση των ανθρώπινων πόρων και την προσαρμογή των μισθών που αποκλίνουν σημαντικά από εκείνους του ιδιωτικού τομέα). Η καταναλωτική αναποτελεσματικότητα οφείλεται στο ότι το κράτος ενδέχεται να μην παράγει την ποσότητα και την ποιότητα του αγαθού που πραγματικά επιθυμούν τα άτομα. Παρότι η μελέτη δεν δύναται να διαχωρίσει μεταξύ των πηγών της αναποτελεσματικότητας, η μεγάλη παρατηρούμενη διαφορά ανάμεσα στο κατά κεφαλήν κόστος και στην προθυμία των νοικοκυριών να πληρώσουν για το αγαθό θα πρέπει να προβληματίσει και να ληφθεί υπόψη σε μελλοντικές μεταρρυθμίσεις του συστήματος δημόσιας εκπαίδευσης. Γενικότερα, η ανάλυση της αποτελεσματικότητας είναι μια αναγκαιότητα για την Κύπρο στα πλαίσια της προσπάθειας για τη βελτίωση των δημοσιονομικών αποτελεσμάτων του κράτους και της παραγωγικότητας της οικονομίας.

Τέλος, όσον αφορά τις διανεμητικές επιπτώσεις των δημόσιων αγαθών, η συμβολή της μελέτης είναι πρωτίστως μεθοδολογική αφού καταδεικνύει την ανάγκη να ληφθεί υπόψη η αποτελεσματικότητα των δημόσιων αγαθών προκειμένου να μετρηθεί με ακρίβεια η επίδρασή τους στην ευημερία των ατόμων, κάτι που η υφιστάμενη βιβλιογραφία συχνά αγνοεί. Σε καθαρά εμπειρικό επίπεδο, η μελέτη βρίσκει ότι η δημόσια πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση έχουν καθαρά προοδευτικό χαρακτήρα, αποτέλεσμα που μπορεί να χαρακτηριστεί τυπικό και σύμφωνο με τα ευρήματα της διεθνούς βιβλιογραφίας. Επιπλέον, στο βαθμό που η κυβέρνηση θα θεραπεύσει τις δυσλειτουργίες του συστήματος και θα βελτιώσει την αποτελεσματικότητα, είναι δυνατόν να βελτιωθεί ταυτόχρονα τόσο το δημοσιονομικό αποτέλεσμα όσο και η συμβολή των δημόσιων αγαθών στον περιορισμό της φτώχειας και των ανισοτήτων.

* Για την εκτίμηση χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος του Seemingly Unrelated Regression Estimation. Οι λεπτομέρειες για όλες τις εκτιμήσεις είναι διαθέσιμες και μπορούν να σταλούν στους ενδιαφερόμενους.

† Το μέσο εισόδημα στο δείγμα ισούται με €42.065.

Νέο Δελτίο «Θέματα Κοινωνικής Πολιτικής»

Η άνοδος της ανεργίας, της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, απότοκα της σημερινής οικονομικής κρίσης, φέρνουν στο προσκήνιο την ανάγκη σημαντικών αλλαγών του υφιστάμενου συστήματος κοινωνικής προστασίας. Το κοινωνικό κράτος αποτελεί έναν κομβικό θεσμό, απόλυτα συνδεδεμένο με το οικονομικό σύστημα. Ο ανασχεδιασμός του κρίνεται απαραίτητος έτσι ώστε να α) ανταποκρίνεται καλύτερα στην ικανοποίηση των νέων και αυξανόμενων αναγκών των διάφορων πληθυσμιακών ομάδων, β) συντελεί στη διατήρηση και συντήρηση του ανθρώπινου κεφαλαίου και γ) διασφαλίζει την κοινωνική συνοχή. Ταυτόχρονα οι επικείμενες μεταρρυθμίσεις θα πρέπει να ενισχύουν το επίπεδο της κοινωνικής προστασίας και να εξοικονομούν οικονομικούς πόρους.

Το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών αναγνωρίζοντας την κρισιμότητα αυτών των προκλήσεων, μέσα από ένα νέο Δελτίο με τίτλο «Θέματα Κοινωνικής Πολιτικής» το οποίο θα δημοσιεύεται περιοδικά, θα μελετά τις επιπτώσεις των διάφορων μεταρρυθμίσεων/αλλαγών, θα προτείνει εναλλακτικές πολιτικές και θα παρουσιάζει τις εξελίξεις στο ευρύτερο μέτωπο της (κοινωνικής) οικονομίας με στόχο την έγκαιρη διάγνωση προβλημάτων και την εξεύρεση λύσεων.

Έκθεση Πεπραγμένων 2013 και Προγραμματισμός 2014

Το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών δημοσίευσε πρόσφατα την Έκθεση πεπραγμένων για το 2013 και τον προγραμματισμό για το 2014. Το πρώτο μέρος της Έκθεσης παρουσιάζει όλα τα θέματα τα οποία ερευνήθηκαν κατά την διάρκεια του 2013 και τα οποία κατανεμήθηκαν στους 4 βασικούς τομείς των ερευνητικών δραστηριοτήτων του ΚΟΕ (Δημόσιων Οικονομικών και Φορολογίας, Νοικοκυριών και Κοινωνικής Ευημερίας, Επιχειρήσεων και Παραγωγικότητας και Μακροοικονομικών Προβλέψεων και Ανάλυσης), ενώ το δεύτερο μέρος παρουσιάζει όλα τα θέματα που πρόκειται να αναλυθούν κατά τη διάρκεια του 2014. Ένας νέος τομέας (Τομέας Απασχόλησης) δημιουργήθηκε με αφορμή την ένταξη του προγράμματος "Employment in Europe" στο ΚΟΕ με συντονιστή τον Νομπελίστα Χριστόφορο Πισσαρίδη. Περισσότερες πληροφορίες δίνονται στην ιστοσελίδα του ΚΟΕ: <http://www.ucy.ac.cy/erc/el/publications/other-publications>

Συμμετοχές Προσωπικού σε Διεθνείς Συναντήσεις

Ο κ. Αδάμος Ανδρέου συμμετείχε στο Ετήσιο Εργαστήριο Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας που οργανώθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή που πραγματοποιήθηκε στις 14-15 Νοεμβρίου 2013 στις Βρυξέλλες.

Ο Δρ. Χρήστος Κουτσαμπέλας συμμετείχε στην 3η Ετήσια Σύνοδο της Ευρωπαϊκής Πλατφόρμας ενάντια στη Φτώχεια και τον Κοινωνικό Αποκλεισμό που πραγματοποιήθηκε στις 25-27 Νοεμβρίου 2013 στις Βρυξέλλες.

Δοκίμια Οικονομικής Πολιτικής/Ανάλυσης

- 06-13 Zoumides Chr. and Th. Zachariadis, "[Development and application of an agro-economic model for optimal allocation of water resources for agriculture in Cyprus](#)", October 2013.
- 07-13 Pashardes P. and N. Pashourtidou, "[Output loss from the banking crisis in Cyprus](#)", November 2013.
- 08-13 Mamuneas Th., E. Ketteni and Ch. Karagiannakis, "[Productivity in Cyprus](#)", November 2013.
- 09-13 Pashourtidou N. and Chr. S. Savva, "[Effects of bail-in on macroeconomic indicators: the case of Cyprus](#)", December 2013.
- 10-13 Koutsampelas C., A. Polycarpou and P. Pashardes, "[Child poverty, family policies and the effect of economic crisis](#)", December 2013.

Περιοδικό Cyprus Economic Policy Review

Περιεχόμενα του τεύχους 14 (Δεκέμβριος 2013)

- [Output Loss from the Banking Crisis in Cyprus](#)
Panos Pashardes and Nicoletta Pashourtidou
- [The Slow Growth and Sudden Demise of Supplementary Pension Provision in Cyprus](#)
Bernard H. Casey and Panayiotis Yiallouros
- [Greece in Recession: Economic Predictions, Mispredictions, Forecast Suggestions and Policy Recommendations](#)
Athanasios Petralias, Sotirios Petros and Prodromos Prodromidis
- [Productivity in Cyprus](#)
Charalampos Karagiannakis, Elena Ketteni and Theofanis Mamuneas

Νέα του Τμήματος Οικονομικών

Αναστασία Δημητρίου και Γιάννης Κασπαρής

Π Νέα της Μονάδας Οικονομικών Ερευνών

Αντζελα Σιεκέρσαββα

Το Τμήμα Οικονομικών προσφέρει δύο προπτυχιακά προγράμματα, ένα στα Οικονομικά και ένα στις Διεθνείς, Ευρωπαϊκές και Οικονομικές Σπουδές. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2013-14, εξασφάλισαν θέση στα δύο πιο πάνω προγράμματα 101 φοιτητές. Από αυτούς, 69 φοιτούν στο πρόγραμμα Οικονομικών και 32 στο πρόγραμμα Διεθνών, Ευρωπαϊκών και Οικονομικών Σπουδών. Από το ακαδημαϊκό έτος 2013-14, το Τμήμα Οικονομικών σε συνεργασία με το Τμήμα Μαθηματικών και Στατιστικής προσφέρουν από κοινού το νέο Διατμηματικό Πρόγραμμα προπτυχιακών Σπουδών στα Μαθηματικά και Οικονομικά. Στο εν λόγω πρόγραμμα εξασφάλισαν θέση και φοιτούν 16 φοιτητές.

Ειδικοί Επιστήμονες

Για το **Εαρινό Εξάμηνο 2013-14**, επισκέπτονται το Τμήμα και διδάσκουν μαθήματα της ειδικότητάς τους στα προγράμματα του Τμήματος οι:

- Robert Duval Hernandez, PhD Cornell University
- Αδάμος Αδάμου, PhD Πανεπιστήμιο Κύπρου
- Σοφία Ανδρέου, PhD Πανεπιστήμιο Κύπρου
- Αντρέας Ασιώτης, PhD Southern Illinois University Carbondale
- Αριστοκλής Αυγουστή, PhD University of Wisconsin – Madison, USA
- Νεοφύτα Έμπορα, PhD Πανεπιστήμιο Κύπρου
- Πάρης Νεάρχου, PhD Πανεπιστήμιο Κύπρου
- Αφροδίτη Κέρο, PhD European University Institute, Italy
- Ιωάννα Στυλιανού, PhD Πανεπιστήμιο Κύπρου

Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό

- Ευάγγελος Κωνσταντίνου, MPhil in Economics, University of Oxford, UK

Κοινοτικό Πρόγραμμα ΣΩΚΡΑΤΗΣ/ERASMUS

Το Τμήμα Οικονομικών στα πλαίσια του Κοινοτικού προγράμματος ΣΩΚΡΑΤΗΣ/ERASMUS προσφέρει μαθήματα και στην Αγγλική γλώσσα. Κατά το Εαρινό Εξάμηνο 2013-14, προσφέρονται τα πιο κάτω μαθήματα:

- ΟΙΚ305 Διεθνές Εμπόριο
- ΟΙΚ309 Οικονομική Μεγέθυνση
- ΟΙΚ313 Δημόσια Οικονομικά

Σειρά Σεμιναρίων στα Οικονομικά

Όπως κάθε χρόνο, το Τμήμα Οικονομικών διοργανώνει σειρά σεμιναρίων με ομιλητές

πληροφορίες δίνονται στην ιστοσελίδα του Τμήματος: <http://www.ucy.ac.cy/econ/en/seminars/departamental-seminars>

Προκήρυξη θέσεων Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων Τμήματος Οικονομικών

Το Τμήμα Οικονομικών ανακοινώνει ότι δέχεται αιτήσεις για περιορισμένο αριθμό θέσεων στα μεταπτυχιακά προγράμματα του που θα αρχίσουν το Σεπτέμβριο του 2014.

Πενήντα (50) θέσεις για μεταπτυχιακή φοίτηση που οδηγούν στην απόκτηση Μάστερ ή Διδακτορικού Διπλώματος ως ακολούθως:

- 14 θέσεις για Μάστερ στην Οικονομική Ανάλυση (Master in Economic Analysis – προσφέρεται στην Αγγλική γλώσσα)
- 30 θέσεις για Μάστερ στα Νομισματικά και Χρηματοοικονομικά (Master in Monetary and Financial Economics)
- 6 θέσεις για Διδακτορικό στα Οικονομικά (PhD in Economics)

Επίσης, το Τμήμα Οικονομικών ανακοινώνει ότι δέχεται αιτήσεις για δεκαπέντε (15) θέσεις στο πρόγραμμα επιπέδου Μάστερ σε Financial Economics. Το πρόγραμμα είναι από κοινού με το Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής και προσφέρεται στην αγγλική γλώσσα.

Η προθεσμία υποβολής αιτήσεων είναι **31 Μαρτίου 2014**. Περισσότερες πληροφορίες δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου στο σύνδεσμο:

<http://www.ucy.ac.cy/graduateschool/index.php/el/>

Δραστηριοποίηση μελών ΔΕΠ του Τμήματος στα κοινά

Η οικονομική κρίση ανέδειξε την ανάγκη για μεγαλύτερη συμμετοχή ειδικών τόσο στο δημόσιο διάλογο για θέματα οικονομίας όσο και στις διαδικασίες διαμόρφωσης πολιτικής. Το Τμήμα Οικονομικών ανταποκρίθηκε σε αυτή την ανάγκη με την έντονη δραστηριοποίηση αρκετών μελών του και στις δύο κατευθύνσεις. Μέλη του Τμήματος συμβάλλουν στο δημόσιο διάλογο με παρεμβάσεις τους στα ΜΜΕ και συνεισφέρουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων με τη συμμετοχή τους σε διάφορα σώματα τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα. Ενδεικτικά, τέσσερα μέλη του Τμήματος υπηρετούν στο Συμβούλιο Εθνικής Οικονομίας και τρία μέλη είναι στην ομάδα εργασίας για την οικονομία στις συνομιλίες για το Κυπριακό. Μέλη του Τμήματος έχουν, επίσης, αναλάβει θέσεις στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας Κύπρου (την Προεδρία) και σε δύο Επιτροπείες Συνεργατικών Ιδρυμάτων.

ΚΕΝΤΡΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ – ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ) του Πανεπιστημίου Κύπρου είναι ένας ανεξάρτητος, μη κερδοσκοπικός οργανισμός με στόχο την προαγωγή της επιστημονικής γνώσης στα οικονομικά, κυρίως σε θέματα που ενδιαφέρουν την Κύπρο.

Στην πυραμίδα της διοικητικής ιεραρχίας του ΚΟΕ είναι το Συμβούλιο και το Ακαδημαϊκό Συμβούλιο:

- Το Συμβούλιο απαρτίζεται από εκπροσώπους του Πανεπιστημίου, της Κυβέρνησης και των ιδιωτικών οργανισμών που στηρίζουν οικονομικά το ΚΟΕ και προτείνει θέματα για έρευνα.
- Το Ακαδημαϊκό Συμβούλιο απαρτίζεται από τους υπεύθυνους των ερευνητικών προγραμμάτων και μεριμνά για τη διεξαγωγή της έρευνας.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: Μιχάλης Καμμάς, Γενικός Διευθυντής Συνδέσμου Τραπεζών Κύπρου

Μέλη: Αθανάσιος Γαγάτσης, Πανεπιστήμιο Κύπρου (Αντιπρύτανης Ακαδημαϊκών Υποθέσεων)
Γεώργιος Γεωργίου, Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης (Γενικός Διευθυντής)
Θεοφάνης Μαμουνέας, Τμήμα Οικονομικών (Πρόεδρος)
Ανδρέας Ασσιώτης, Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Γενικός Διευθυντής)
Πάνος Πασιαρδής, Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (Διευθυντής)
Γεώργιος Συρίγας, Κεντρική Τράπεζα Κύπρου (Εκτελεστικός Σύμβουλος)
Ανδρέας Χαραλάμπους, Υπουργείο Οικονομικών (Διευθυντής Οικονομικών Μελετών και ΕΕ)

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: Πάνος Πασιαρδής

Μέλη: Έλενα Ανδρέου Αντρος Κούρτελλος Χριστόφορος Πισσαρίδης

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Έλενα Ανδρέου
Μάμας Θεοδώρου
Αντρος Κούρτελλος
Χριστόφορος Πισσαρίδης

Θεόδωρος Ζαχαριάδης
Έλενα Κεττένη
Δημήτρης Κουρσάρος
Χρήστος Σάββα

Μάριος Ζαχαριάδης
Σωφρόνης Κληρίδης
Θεοφάνης Μαμουνέας

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Αντζελα Σιεκέρσαββα, τηλ. 22893660, email: shekersavva.angela@ucy.ac.cy

Οι απόψεις που εκφράζονται στα άρθρα του ενημερωτικού δελτίου είναι των συγγραφέων μόνο και δεν αντιπροσωπεύουν αναγκαστικά το ΚΟΕ. Επιτρέπεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή ή η μετάδοση, από οποιοδήποτε οπτικοακουστικό μέσο, όλου ή μέρους του ενημερωτικού δελτίου, με αναφορά στο παρόν δελτίο και τους συγγραφείς του άρθρου.

Η 'Οικονομική Έρευνα' κυκλοφορεί δύο φορές ετησίως και είναι διαθέσιμη σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα του ΚΟΕ <http://www.ucy.ac.cy/erc/el/publications/newsletter>